

Studeren met en na kanker mag geen extra strijd worden

Wie kanker of een andere ernstige aandoening krijgt tijdens zijn studies, heeft vaak aanpassingen nodig in zijn opleiding: lessen op afstand volgen, lesopnames krijgen of een stage spreiden. Studenten hebben recht op redelijke aanpassingen. Toch krijgen ze die vandaag niet altijd, en ze moeten vaak zelf hun rechten afdwingen. In het ergste geval komt daardoor hun opleiding in het gedrang.

Kom op tegen Kanker wil dat anders. Onderwijsinstellingen moeten vertrekken van wat een student nodig heeft en redelijke aanpassingen op maat mogelijk maken. De minister van Onderwijs moet zorgen voor een uniforme aanvraagprocedure, waarbij het aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking mee verantwoordelijkheid neemt en de student ondersteunt.

Wat zijn redelijke aanpassingen?

Volgens de Codex Hoger Onderwijs hebben studenten met functiebeperkingen recht op redelijke aanpassingen. Studenten 'met functiebeperkingen' worden omschreven als:

'Studenten met langdurige fysieke, mentale of zintuiglijke beperkingen die hen in samenwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met andere studenten te participeren aan het hoger onderwijs'.

Studenten met of na kanker vallen onder deze definitie als de ziekte of de gevolgen van de behandeling hun deelname aan het onderwijs langdurig of ingrijpend bemoeilijken.

Een redelijke aanpassing betekent dat de onderwijsomgeving waar nodig moet worden aangepast zodat een student gelijkwaardig kan deelnemen¹. Voorbeelden zijn:

- les op afstand kunnen volgen
- lesopnames voorzien
- een gebarentaaltolk inschakelen
- of examens of een stage spreiden.

De aanpassing moet doeltreffend zijn en mag geen disproportionele belasting vormen voor de onderwijsinstelling. Om te beoordelen of iets al dan niet disproportioneel of onredelijk is, wordt gekeken naar de financiële en organisatorische impact van de aanpassing, de frequentie en duur van het

¹ Voor de wettelijke definitie zie art. II.276, §3 Codex Hoger Onderwijs: *'Een aanpassing is een concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een functiebeperking neutraliseert. Als een redelijke aanpassing wordt beschouwd, de aanpassing die geen disproportionele belasting betekent. Een beslissing tot weigering van de gevraagde aanpassingen kan gemotiveerd zijn op grond van een door de instelling gemaakte afweging dat de gevraagde aanpassing afbreuk doet aan de mogelijkheid de domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding te bereiken of aan de mogelijkheid om andere doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal te verwezenlijken'.*

gebruik ervan, de impact op de levenskwaliteit van de persoon in kwestie en op de omgeving en de afwezigheid van gelijkwaardige alternatieven.²

Kunnen studenten vlot redelijke aanpassingen krijgen?

Zo'n aanpassing krijgen verloopt niet altijd vlot. In het kader van ons werk voor AYA's (*Adolescents & Young Adults* met of na kanker) volgen we deze problematiek al een hele tijd op.³ Toch zien we dat er nog steeds grote problemen zijn in de toegang tot redelijke aanpassingen.

Ook de [studie 'Jong en chronisch ziek'](#) die de PXL in 2025 uitvoerde in opdracht van de FOD Sociale Zekerheid brengt dit probleem in beeld. Aan de studie namen 565 jongeren deel, van wie 29% student was. Van de studenten kreeg 60% aanpassingen in de opleiding. 33% kreeg die niet en voor 7% waren aanpassingen niet aan de orde.

De helft van de studenten die aanpassingen kregen, vond die goed tot zeer goed. 37% vond ze noch goed noch slecht en 14% vond ze slecht tot zeer slecht. Daarnaast had 58% van de studenten de studie al eens moeten onderbreken wegens de chronische aandoening. Van die groep gaf een kwart aan dat dit kwam door een gebrek aan aanpassingen in de opleiding.⁴

Case studie: David

Ook de individuele verhalen van studenten tonen aan dat er nog werk aan de winkel is. Dat ondervond ook David. Hij revalideerde van een zware chemobehandeling na kanker en wou de eerste stappen in zijn re-integratie zetten. In samenspraak met zijn behandelend team schreef hij zich in voor een vak aan de Universiteit Gent.

Telkens op en af gaan voor de lessen was voor hem niet mogelijk. Bij de erkenning door de FOD Sociale Zekerheid van zijn handicap werden zijn verplaatsingsmoeilijkheden ook reeds bevestigd. Hij ging daarom in gesprek met het 'aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking' van de universiteit. Hij vroeg daarbij of er lesopnames konden worden gemaakt zodat hij het vak toch kon blijven volgen.

De universiteit antwoordde dat lesopnames volgens haar beleid wel konden worden toegestaan voor hoorcolleges, maar niet voor werkcolleges zoals het vak van David. Na dit gesprek kreeg hij het bijzonder statuut van 'student met een functiebeperking' met daarbij enkel aanpassingen gericht op examens.

Met andere woorden: ze kwamen niet tegemoet aan Davids eigenlijke vraag en nood: toegang tot het onderwijs zelf, rekening houdend met zijn reeds door de FOD Sociale Zekerheid erkende verplaatsingsmoeilijkheden. Daarom nam hij contact op met de ombudsdienst van de universiteit. Toen ook dat geen oplossing bracht, stapte hij naar het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI).

² <https://www.siho.be/nl/faq-0>

³ Zie bijvoorbeeld Kom op tegen Kanker, *Jongeren en chronische ziekte: knelpunten en aanbevelingen bij studie en werk*, 2018, https://www.komoptegenkanker.be/sites/default/files/media/2018-10/aya_studie_en_werk_visie_kom_op_tegen_kanker.pdf, 15; Kom op tegen Kanker, *Studeren met een chronische ziekte in het hoger onderwijs: knelpunten en aanbevelingen*, https://www.komoptegenkanker.be/sites/default/files/media/2023-11/Overzicht_Verzamelde%20knelpunten%20chronische%20ziekte%20en%20hoger%20onderwijs.pdf, 17 p.

⁴ RIZIV, PXL, Esperity, & FOD Sociale Zekerheid. (2025). *Jong en chronisch ziek*, 67-70.

De Geschillenkamer van het VMRI oordeelde dat er sprake was van een ongerechtvaardigde weigering van een redelijke aanpassing en dus van discriminatie. De Universiteit Gent werd bevolen haar beleid over lesopnames structureel aan te passen, zodat ook bij werkcolleges lesopnames mogelijk zijn. Daarnaast moest David opnieuw voor het vak worden ingeschreven en moest de universiteit met hem bespreken welke vorm van lesopname of livestreaming voor hem geschikt was.⁵

Om medische redenen heeft David tot vandaag zijn studie nog niet weer kunnen oppakken.

‘Ik had al een diploma hoger onderwijs op zak toen mij deze redelijke aanpassing geweigerd werd. Ik wou vooral voor studenten waarvoor het minder evident is om tegen de unief in te gaan het punt maken dat onderwijsinstellingen moeten meedenken met de student en op zoek gaan naar aanpassingen op maat.’

David

Wat leert deze zaak?

Het oordeel van de Geschillenkamer van het VMRI is om verschillende redenen belangrijk. Het was de eerste keer dat het VMRI oordeelde dat een weigering van redelijke aanpassingen in het hoger onderwijs ongerechtvaardigd was. Hierbij zette het een aantal aspecten op scherp die los van dit individuele geval belangrijke principes zijn:

- De vraag naar redelijke aanpassingen moet in *open dialoog* besproken worden. Hierbij moeten de noden van de persoon zelf geïdentificeerd worden om zo te komen tot redelijke aanpassingen *op maat*.
- Het is belangrijk om redelijke aanpassingen te maken doorheen het hele onderwijsproces, zodat studenten met een handicap⁶ gelijkwaardig kunnen deelnemen aan alle onderdelen van het onderwijs, en *niet louter aan de examens*. Lesopnames van werkcolleges kunnen hierbij wel degelijk doeltreffend zijn. Het is niet aan de instelling om voor de student te beslissen dat een aanpassing geen bijdrage kan leveren aan het wegnemen van obstakels.
- Van een grote universiteit mag een grotere organisatorische en financiële draagkracht worden verwacht dan van kleinere organisaties om redelijke aanpassingen te voorzien.
- Dat van een universiteit, zowel van haar studenten als van haar docenten, enige flexibiliteit mag verwacht worden wanneer een student met een handicap een redelijke aanpassing vraagt die hem toelaat deel te nemen aan het onderwijs.

Het wettelijk kader

Deze interpretatie sluit aan bij het wettelijk kader rond de redelijke aanpassingen. De Codex Hoger Onderwijs erkent, zoals eerder aangehaald, het recht op redelijke aanpassingen. Op Vlaams niveau

⁵ VMRI, [Oordeel 2025-24](#) van 25 september 2025.

⁶ Het begrip ‘handicap’ wordt in de wetgeving en rechtspraak ruim geïnterpreteerd waardoor ook o.m. mensen met een chronische ziekte onder deze definitie vallen.

verbiedt artikel 19 van het Gelijkekansendecreet de weigering van redelijke aanpassingen aan personen met een handicap.

Op federaal niveau is er niet enkel de Antidiscriminatiewet die speelt, maar wordt zelfs in de Grondwet verwezen naar het recht op volledige inclusie in de samenleving voor iedere persoon met een handicap, met inbegrip van het recht op redelijke aanpassingen (art. 22ter).

Op bovennationaal niveau is er het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (IVRPH). België bekrachtigde dat verdrag op 2 juli 2009. Artikel 24 verplicht staten om op alle niveaus inclusief onderwijs te voorzien. Het verdrag verduidelijkt bovendien dat redelijke aanpassingen in dialoog met de persoon in kwestie moeten worden bepaald, zoals ook in het oordeel van het VMRI werd aangegeven.⁷

Ondanks dit wettelijk kader wordt in de praktijk nog te weinig vertrokken van de noden van de student om vervolgens te bekijken welke redelijke aanpassingen nodig zijn om de opleiding aan te vatten of af te werken. Dat bleek ook uit het hierboven vermelde onderzoek van de PXL en de FOD Sociale Zekerheid. 58% van de bevroegde studenten had hun studie al eens moeten onderbreken wegens hun chronische aandoening en bij een kwart van hen kwam dit door een gebrek aan aanpassingen.

Redelijke aanpassingen niet toekennen kan dus verregaande gevolgen hebben en zelfs leiden tot het stopzetten van de studie. Een diploma hoger onderwijs vergroot doorgaans de kansen op de arbeidsmarkt. Een weigering van redelijke aanpassingen kan daardoor, los van de extra mentale impact die bovenop de gezondheidsproblemen komt en de bijkomende administratieve rompslomp, een langdurige impact hebben op de loopbaan van jongeren met kanker of een andere ernstige aandoening — en op hun deelname aan de samenleving. Zo kan dat ook op maatschappelijk vlak zorgen voor een verlies van *human capital*.

Het recht op inclusief hoger onderwijs kan in positieve zin werken als een hefboomrecht. Als studenten door het ontbreken van redelijke aanpassingen hun opleiding echter niet kunnen aanvatten of afwerken, kan het in negatieve zin net een domino-effect hebben op de mogelijkheid om andere grondrechten daadwerkelijk te realiseren, zoals het recht op een menswaardig leven, met daarin inbegrepen bijvoorbeeld het recht op arbeid, recht op sociale zekerheid, op bescherming van de gezondheid en het recht op huisvesting (art. 23 Grondwet).⁸

Nood aan structurele, uniforme aanpak over de onderwijsinstellingen

In de praktijk kan de mogelijkheid om een aanpassing te krijgen nog steeds afhangen van de bereidheid en de kennis van individuele medewerkers. Het gevolg is dat sommige studenten geen redelijke aanpassingen krijgen, zoals ook blijkt uit de al genoemde cijfers van het onderzoek van de PXL en de

⁷ Zie bijvoorbeeld Algemene commentaar nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie, § 24 (b) en 26; Lammens, L., Spinoy, M., & Willems, K. (2023). Able to study? Reasonable accommodation at Flemish universities. *International Journal of Discrimination and the Law*, 23(1-2), 62.

⁸ Algemene commentaar nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs, § 10 (c); Lammens, L., Spinoy, M., & Willems, K. (2023), o.c., 23(1-2), 61.

FOD Sociale Zekerheid⁹. In eerdere getuigenissen gaven studenten aan dat zij zelf over de aanpassing moeten onderhandelen met een docent of professor, terwijl zij bij diezelfde persoon nog examen moeten afleggen.¹⁰

Een aanpassing krijgen mag niet afhangen van een individuele medewerker, of van aan welke onderwijsinstelling je studeert en hoe de aanvraagprocedure daar in de praktijk is georganiseerd. Daarom is een structurelere aanpak nodig die uniformiteit over de hoger onderwijsinstellingen heen garandeert. Het aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking moet, na overleg met de student, zelf de nodige stappen kunnen zetten binnen de onderwijsinstelling. Het moet samen met de betrokken diensten en docenten of professoren zoeken naar een haalbare aanpassing en de uitvoering ervan opvolgen (zie verder).

Geen standaardpakket van aanpassingen, maar maatwerk

Daarnaast wordt nog niet altijd vertrokken van aanpassingen op maat: een student moet vaak proberen zijn situatie binnen een standaardpakket van aanpassingen te laten passen.

Uiteraard kan een onderwijsinstelling niet voor elke student een volledig nieuwe regeling uitwerken. Toch moet altijd worden nagegaan welke aanpassing in een concrete situatie nodig en haalbaar is. Een standaardpakket mag geen eindpunt worden wanneer het niet tegemoetkomt aan de werkelijke hindernis.

Case study: Olivia

Dat ondervond ook Olivia (niet haar echte naam) die ons contacteerde via de Kankerlijn. Na eerder al verschillende jaren actief te zijn geweest als leerkracht besloot zij, ondanks ernstige gezondheidsproblemen, opnieuw te gaan studeren. Ze wilde weer deel uitmaken van de maatschappij. Vier jaar lang doorliep zij haar opleiding met uitstekende resultaten, ondanks haar blijvende gezondheidsklachten.

Bij haar stage botste ze echter op een fundamenteel probleem. Niet omdat ze geen stageplaats vond, maar omdat de hogeschool niet toestond dat de stage over twee academiejaren werd gespreid. Voor Olivia was die spreiding nodig om de stage haalbaar te maken. Omdat deze aanpassing niet standaard voorzien was, zag de hogeschool geen mogelijkheid om ze toe te kennen. Olivia had nochtans zelf al verschillende stageplaatsen gecontacteerd die geen bezwaar maakten tegen de voorgestelde spreiding. Ook het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO, dat Vlaamse hogescholen, universiteiten en beleidsmakers ondersteunt bij de realisatie van inclusief hoger onderwijs) geeft trouwens in zijn leidraad rond stages met een functiebeperking aan dat een stage spreiden over een lange periode een *best practice* is als redelijke aanpassing.¹¹

⁹ ZIV, PXL, Esperity, & FOD Sociale Zekerheid. (2025). o.c., 67-70.

¹⁰ Kom op tegen Kanker, *Studeren met een chronische ziekte in het hoger onderwijs: knelpunten en aanbevelingen*, l.c., 3-4.

¹¹ Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs, *Op stage met een functiebeperking: Van beleid naar praktijk*, https://www.siho.be/sites/default/files/247980%20ARTEVELDE%20-%20Leidraad%20Stage_web%20%281%29.pdf, 35-42.

Dat deze aanpassing tijdens de studie geweigerd wordt, is des te opvallender omdat op de arbeidsmarkt steeds meer wordt ingezet op redelijke aanpassingen. Zo stijgt het gebruik van gedeeltelijke werkhervatting, waarbij loon voor de gewerkte uren wordt gecombineerd met een gedeeltelijke ziekte-uitkering. Daardoor kunnen mensen opnieuw aan het werk wanneer voltijds werken door gezondheidsproblemen nog niet haalbaar is.

Halsstarrig vasthouden aan één academiejaar voor het afwerken van een stage staat dan ook haaks op de flexibiliteit die op de arbeidsmarkt steeds meer wordt toegepast — een arbeidsmarkt waarop die stage studenten net zou moeten voorbereiden. En zoals in het eerder besproken oordeel van het VMRI nog aan bod kwam, mag van de onderwijsinstelling enige flexibiliteit verwacht worden wanneer een student met een handicap een redelijke aanpassing vraagt die hem toelaat deel te nemen aan het onderwijs.

Verantwoordelijkheid ligt te eenzijdig bij de student

Het is problematisch dat de verantwoordelijkheid om redelijke aanpassingen te krijgen vandaag in verschillende gevallen nog te eenzijdig bij de student ligt. Studenten geven aan dat zij bij een docent of professor zelf hun aanpassingen moeten verdedigen, terwijl ze niet als ‘lastige student’ willen overkomen bij iemand die later ook hun examen beoordeelt.¹²

Ook wanneer een aanvraag wordt geweigerd, wordt veel van de student verwacht. Die moet eerst intern beroep aantekenen binnen de universiteit of hogeschool. We hoorden al van studenten dat de te contacteren ombudsdienst zeer nauw verbonden kan zijn met de persoon waarbij ze de initiële aanvraag deden, wat uiteraard niet de beste garantie is op een onafhankelijke herbeoordeling. Als dit intern beroep niets oplevert, kan de student zich wenden tot de regeringscommissaris die toezicht houdt op de betrokken onderwijsinstelling en uiteindelijk tot het Vlaams Mensenrechteninstituut.

Dat zijn geen evidente stappen voor iemand die door behandelingen kampt met extreme vermoeidheid, concentratieproblemen of misselijkheid en zo (tijdelijk) een meer beperkte draagkracht heeft. Studenten geven ook aan dat dit voor hen een zeer eenzame strijd kan zijn.¹³

Voorstel aanpak: meer verantwoordelijkheid bij aanspreekpunt functiebeperking

Een betere aanpak zou zijn dat het aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking meer de leiding neemt. Na een eerste gesprek met de student kan het aanspreekpunt helpen bepalen welke aanpassingen nodig zijn en die intern verder uitwerken en opnemen met onder meer de betrokken docenten of professoren. De student hoeft dan niet zelf voor elke docent of professor een pleidooi te houden.

¹² Zie: Vlaamse Vereniging van Studenten, *Standpunt inclusie van studenten met een functiebeperking*, https://vvs.ac/wp-content/uploads/2025/11/Standpunt-Inclusie_2023.05.15_A4_2023.pdf; Kom op tegen Kanker, *Studeren met een chronische ziekte in het hoger onderwijs: knelpunten en aanbevelingen*, l.c., 17 p.

¹³ Zie hierover ook: Boumans, A. W., van Hartingsveldt, M. J., de Boer, A. G. E. M., Brus, M. M., Hoddenbagh-Bosdijk, F. M., Reuvers, M. J. P., Morgan, J. D., Stuiver, M. M., & Husson, O. (2026). Understanding the Experiences of Adolescents and Young Adults Diagnosed with Cancer During Higher Education—An Exploratory Interview Study. *Cancers*, 18(2), 325. <https://doi.org/10.3390/cancers18020325>.

Als een aanpassing in eerste instantie niet redelijk lijkt voor de onderwijsinstelling, kan het aanspreekpunt de beslissing duidelijk toelichten, de student informeren over mogelijke vervolgstappen en desgevallend op weg helpen om een onafhankelijke herbeoordeling te vragen. Zo ontstaat meer evenwicht in de aanvraagprocedure en wordt voorkomen dat studenten hun rechten alleen moeten afdwingen.¹⁴

Die aanpak sluit ook aan bij de visie van het SIHO. Bij de invoering van het ondersteuningsmodel voor inclusief hoger onderwijs in 2017 stelde het:

*'Het is belangrijk dat alle betrokkenen tot duidelijke afspraken komen. Inzake onderwijs- en/of examenmaatregelen is het aangewezen dat de onderwijsinstelling de maatregelen schriftelijk vastlegt als een recht, en communiceert naar de betrokken medewerkers in functie van de uitvoering en opvolging. Deze maatregelen kunnen niet geweigerd worden door een individuele docent. De inhoud en afspraken met betrekking tot de begeleiding worden in overleg met de student bepaald en vastgelegd in een ondersteuningsplan zodat het voor de betrokken partijen duidelijk is wat er verwacht kan worden. In dat plan wordt gesteld welke aanpassingen en welke ondersteuning er nodig zijn voor deze student. Belangrijk hierbij is dat er wordt vertrokken van de mogelijkheden van de student.'*¹⁵

Naar echt inclusief hoger onderwijs

Studenten met kanker of een andere ernstige aandoening mogen niet afhankelijk zijn van toevallige goede wil of van hun eigen vermogen om tegen een onderwijsinstelling in te gaan. **Redelijke aanpassingen zijn geen gunst, maar een recht** dat studenten in staat moet stellen gelijkwaardig aan het onderwijs deel te nemen.

Dat vraagt **sensibilisering** bij onderwijsinstellingen, professoren en docenten. Het vraagt ook een **overheidsingrijpen om te zorgen voor een uniforme aanvraagprocedure waarin het aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking werkelijk mee verantwoordelijkheid draagt** en de student ondersteunt.

Zo kunnen we verder evolueren naar inclusief hoger onderwijs waarin ook studenten met een huidige of vroegere ernstige ziekte hun mogelijkheden kunnen benutten en hun toekomstplannen kunnen waarmaken.

Kom op tegen Kanker, 21 september 2026

¹⁴ Kom op tegen Kanker, *Studeren met een chronische ziekte in het hoger onderwijs: knelpunten en aanbevelingen*, l.c., 17 p.

¹⁵ Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs, *Ondersteuningsmodel Inclusief Hoger Onderwijs: Van beleid naar praktijk*, www.siho.be/sites/default/files/2020-11/Ondersteuningsmodel%20inclusief%20hoger%20onderwijs.pdf, 32-33.